

Sygn. akt IV U 470/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 czerwca 2015 r.

Sąd Okręgowy/Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Częstochowie

Wydział IV

w składzie:

Przewodniczący SSO Lidia Łataś

Protokolant Anna Mielczarek

po rozpoznaniu w dniu 30 czerwca 2015 r. w Częstochowie

sprawy M. Ż.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w C.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania M. Ż.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w C.

z dnia 10 marca 2015 r. Nr (...)

oddala odwołanie

Sygn. akt IV U 470/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 10 marca 2015r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. odmówił ubezpieczonemu M. Ż. prawa do emerytury.

W uzasadnieniu zaskarżonej decyzji organ rentowy podniósł, iż ubezpieczony nie spełnia warunków wymaganych art. 32 w związku z art. 184 ustawy o emeryturach i rentach

z FUS. Organ rentowy na dzień 1 stycznia 1999r. uznał za udowodnione okresy składkowe

i nieskładkowe w wymiarze 27 lat, 9 miesięcy i 13 dni, w tym 7 lat, 3 miesięcy i 11 dni pracy wykonywanej w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach szczególnych. ZUS wskazał, iż nie uwzględnił do okresów pracy w warunkach szczególnych okresu pracy od 22 czerwca 1973r. do 31 sierpnia 1985r. w (...) w C., ponieważ przedłożone świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych zostało wydane przez archiwum.

Odwołanie od powyższej decyzji złożył ubezpieczony. Domagał się zmiany zaskarżonej decyzji i przyznania prawa do emerytury. Wskazywał, iż w okresie od 1 września 1970r. do 31 sierpnia 1985r. pracował w (...) w C. jako elektromonter linii kablowych. Stanowisko to zostało wymienione w wykazie A dziale II, poz. 1 pkt 6 wykazu stanowiącego załącznik nr 1 do zarządzenia nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 1 sierpnia 1983r. Dla potwierdzenia charakteru swojej pracy wnosił o przeprowadzenie dowodu z zeznań świadków oraz akt osobowych.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania, wywodząc jak w zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

M. Ż. urodził się (...), wniosek o emeryturę zgłosił w dniu 2 marca 2015r. Organ rentowy uznał za udowodnione na dzień 1 stycznia 1999r. okresy składkowe i nieskładkowe w wymiarze 27 lat, 9 miesięcy i 13 dni, w tym 7 lat, 3 miesięcy i 11 dni pracy wykonywanej w warunkach szczególnych stale i w pełnym wymiarze czasu pracy (od 14 października 1985r. do 15 lipca 1989r. oraz od 22 maja 1992r. do 31 marca 1996r. – z wyłączeniem przypadających w tym czasie zwolnień chorobowych). Odwołujący nie jest członkiem OFE.

dowód: akta ZUS.

Odwołujący w okresie od 1 września 1970r. do 31 sierpnia 1985r. był zatrudniony w (...) w C.. Ubezpieczony był początkowo uczniem praktycznej nauki zawodu elektromontera, jednocześnie pozostając uczniem (...). W dniu 20 czerwca 1973r. wnioskodawca zdał egzamin z nauki zawodu. Od 22 czerwca 1973r. został zatrudniony na stanowisku pomocnika elektromontera. Następnie od 1 lutego 1974r. powierzono mu obowiązki elektromontera. Odwołujący pracował w grupie robót elektrycznych, która zajmowała się układaniem instalacji wewnątrz budynków mieszkalnych lub użyteczności publicznej, wykonywaniem zasilania tych budynków i oświetleniem terenu. Prace takie wykonywano m.in. na nowych osiedlach, gdzie budowano całą infrastrukturę. Pracownicy pracowali w 5-7 osobowych brygadach, które mogły wykonywać wszelkiego rodzaju prace elektryczne. Takich brygad było kilka. Nie było podziału wśród pracowników, co do wykonywanych zadań, nie było również specjalizacji w ramach brygad - wszystkie brygady robiły wszystko. Ubezpieczony od pewnego momentu był brygadzystą pracującym. Odwołujący przez około połowę swojego czasu pracy pracował przy kładzeniu instalacji elektrycznej w budynkach, a pozostałym czasie wykonywał pracę poza nimi. Ubezpieczony wewnątrz bloków pracował przy wykonywaniu całej instalacji elektrycznej. Wyglądało to w ten sposób, że jeden pracownik kładł przewody, a drugi je mocował i później gipsował. Pracownicy ze względu na monotoność takiej pracy zamieniali się przy wykonywanych czynnościach w tym zakresie. Wykonywali też skrzynki licznikowe w bloku, rozdzielnie w piwnicach. Przy wykonywaniu prac wewnątrz budynku konieczne było również wykonywanie kucia czy przecinania przecinakiem. Po wykonaniu instalacji podłączano prąd do rozdzielni w blokach, zakładano osprzęt i sprawdzano po podłączeniu prądu sprawność tych instalacji. Na zewnątrz bloku praca była wykonywana w ten sposób, że kable były ciągnięte w ziemi do transformatora. Linie były układane na głębokości ok. 80 cm i pracownicy sami ręcznie wykopywali takie rowy. Podłączali później zasilanie do rozdzielni w stacjach transformatorowych. Na zewnątrz budynków nie stawiano linii napowietrznych, wszystkie instalacje były instalacjami kablowymi kładzionymi w ziemi. Ponadto elektromonterzy wykonywali instalacje odgromowe. Wykonywali również instalację oświetleniową, czyli stawiali słupy elektryczne i prowadzili w związku z tym linie kablowe. Większość prac była wykonywanych na poziomie „0”, tylko niektóre prace wykonywano na wysokościach np. przy montażu opraw na słupach, czy zakładaniu instalacji odgromowej na dachach. Opisane prace ubezpieczony wykonywał stale z tym, że w okresie od 26 października 1978r. do 7 października 1980r. odbywał zasadniczą służbę wojskową. Pracę po wojsku podjął od dnia 3 listopada 1980r.

dowód: akta osobowe, zeznania świadków:, K. S. (k. 32v-33 akt), S. Ś. (k. 33-33v akt), J. M. (k. 33v akt), J. Ż. (k. 33v-34 akt) oraz wyjaśnienia ubezpieczonego (k. 34 akt).

Odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 184 ust. 1 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz.U. z 2015r., poz. 748) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz

2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa (ust. 2).

Zgodnie z art. 32 ust. 1 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z FUS, ubezpieczonym urodzonym przed 1 stycznia 1949r., będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2-3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 ust.1. Ust. 2 art. 32 ustawy stanowi, iż za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. W ust. 4 powołanego art. 32 ustawy wskazano, iż wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych tj. rozporządzenia RM z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Do uzyskania prawa do emerytury wymagany jest dla mężczyzny okres zatrudnienia w wymiarze 25 lat /§3/. Pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli osiągnie wiek emerytalny, wynoszący dla mężczyzn 60 lat, ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych /§ 4 ust. 2/. Praca w warunkach szczególnych winna być wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku /§ 2 ust. 1/.

Ubezpieczony co prawda na dzień 1 stycznia 1999r. wykazał 25-letni okres składkowy i nieskładkowy, w dniu 11 marca 2015r. osiągnął 60 rok życia oraz nie jest członkiem OFE. Nie udowodnił jednak na dzień wejścia w życie ustawy o emeryturach i rentach z FUS 15-letniego okresu pracy w warunkach szczególnych.

W pierwszej kolejności wskazać należy, iż organ rentowy uwzględniając ubezpieczonemu do stażu pracy w warunkach szczególnych okres od 22 maja 1992r. do 31 marca 1996r. nieprawidłowo wyłączył okresy zwolnień chorobowych. Zdaniem Sądu ten okres pracy w warunkach szczególnych winien zostać uwzględniony bez wyłączenia okresów zasiłków chorobowych, co oznacza, iż wymiar pracy w warunkach szczególnych z tytułu zatrudnienia w (...) i (...) sp. z o.o. wynosi 7 lat, 7 miesięcy i 13 dni. Odwołać się w tym miejscu należy do poglądu Sądu Najwyższego, który podziela Sąd orzekający w niniejszej sprawie, iż wykazanie w dniu 1 stycznia 1999r. określonego w art. 184 ustawy z 1998r. o emeryturach i rentach z FUS okresu wykonywania pracy w szczególnych warunkach wyłącza ponowne ustalenie tego okresu po osiągnięciu wieku emerytalnego, według zasad wynikających z art. 32 ust. 1a pkt 1 obowiązujących po dniu 1 lipca 2004r. czyli z pominięciem okresów zasiłków chorobowych (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 kwietnia 2010r., sygn. II UK 313/09, Lex nr 604213; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2011r., sygn. I UK 12/11, LEX nr 989126).

W tej sytuacji dla wykazania 15-letniego okresu pracy w warunkach szczególnych ubezpieczony musiałby udowodnić dodatkowo 7 lat, 4 miesiące i 17 takiej pracy.

Ubezpieczony swoją pracę w warunkach szczególnych wiązał z okresem zatrudnienia w (...) w C.. Wnioskodawca występując o wcześniejszą emeryturę nie przedłożył świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych wydanego przez tego pracodawcę. Oczywiście nie może to powodować nieuwzględnienia jego żądań, albowiem zgodnie z utrwalonym orzecznictwem w postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokości mogą być udawadnianie wszelkimi środkami dowodowymi, przewidzianymi w kodeksie postępowania cywilnego, w tym dowodami z zeznań świadków (por. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 kwietnia 2009r., sygn. I UK 316/08, LEX nr 707858).

Tym niemniej materiał dowodowy zgromadzony w sprawie nie pozwala na uwzględnienie do stażu pracy w warunkach szczególnych okresu pracy ubezpieczonego w (...) w C..

W początkowym okresie ubezpieczony był uczniem praktycznej nauki zawodu.

W myśl § 2 ust. 1 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. z 1983r. Nr 8, poz. 43 ze zm.) okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Zgodnie z art. 12 ust. 3 ustawy z dnia 2 lipca 1958r. młodociani zatrudnieni w celu nauki zawodu obowiązani są do doksztalcania się w zakresie obranego zawodu. Z kolei zgodnie z art. 13 ust. 3 tej ustawy do czasu pracy młodocianych wlicza się czas doksztalcania określonego w art. 12 ust. 2 i 3 bez względu na to, czy nauka odbywa się w godzinach pracy czy poza godzinami pracy, jednakże w wymiarze nie większym niż 18 godzin tygodniowo. Z regulacji tej wynika, że osoba będąca uczniem w Zasadniczej Szkole Zawodowej dla Pracujących nie może wykonywać stale i w pełnym wymiarze czasu pracy prac określonych w art. 32 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, z którymi łączyło się wykonywanie zatrudnienia na stanowisku pracy, do której był przyuczony. Doksztalcanie w rozumieniu art. 12 ustawy z dnia 2 lipca 1958r. nie oznaczało bowiem nic innego jak zajęcia teoretyczne w warunkach szkolnych (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 kwietnia 2009r., sygn. II UK 334/08, OSNP 2010/23-24/294).

Po ukończeniu praktycznej nauki zawodu ubezpieczony wykonywał pracę na stanowisku elektromontera. Sąd ustalając charakter wykonywanych czynności na zajmowanym przez ubezpieczonego stanowisku w całości dał wiarę zeznaniom świadków i wyjaśnieniom samego ubezpieczonego. Nie świadczą one jednak o wykonywaniu pracy w warunkach szczególnych stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Odwołujący wiązał swoją pracę w warunkach szczególnych także z tym, iż pracował w zmiennych warunkach atmosferycznych i przy użyciu narzędzi, którymi znacznie trudniej było wykonywać pracę niż ma to miejsce obecnie. Sąd nie kwestionuje, iż praca ubezpieczonego odbywała się w trudnych warunkach. Wyjaśnić należy, iż zgodnie z art. 32 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS dla celów ustalenia uprawnień emerytalnych za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. Tym niemniej rodzaje prac, które odbywają się w takich warunkach określa rozporządzenie z dnia 7 lutego 1983r. Wobec tego same warunki pracy nie powodują wykonywania pracy w warunkach szczególnych, jeśli dana osoba nie jest zatrudniona w warunkach szczególnych w rozumieniu rozporządzenia.

Ubezpieczony domagał się ustalenia, że wykonywał w powyższym okresie prace wymienione w dziale II wykazu A załącznika do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. z 1983r. Nr 8, poz. 43 ze zm.). Z przeprowadzonego postępowania dowodowego wynika niewątpliwie, że ubezpieczony nie wykonywał stale pracy elektromonter linii kablowych. Potwierdza to sam odwołujący. Praca wnioskodawcy w znacznej części polegała na ułożeniu instalacji elektrycznej w ramach budownictwa mieszkaniowego. Przy tego rodzaju pracach częściowo musiał wykonywać również prace ogólnobudowlane związane z kuciem czy gipsowaniem. Ubezpieczony wykonywał także skrzynki licznikowe dla lokatorów, czy rozdzielnie. Brak jest jednak podstaw do uwzględnienia wykonywania takich prac przez odwołującego jako prac przy wytwarzaniu i przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej oraz przy montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych, który to rodzaj prac jest wymieniony w dziale II wykazu A załącznika do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983r. Nr 8, poz. 43 ze zm.). Energetyka to gałąź przemysłu zajmująca się wytwarzaniem (przetwarzaniem) energii elektrycznej oraz ciepłej i dostarczaniem jej odbiorcom. Nie jest zatem uzasadnione zaliczanie do prac szkodliwych w „energetyce” wszystkich prac związanych

z montowaniem oraz eksploatacją wszelkich instalacji i urządzeń elektrycznych. W samej „energetyce” nie chodzi bowiem o wszelkie roboty elektryczne, lecz tylko o wskazane w dziale II (literalnie) prace przy wytwarzaniu i przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej oraz przy montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 czerwca 2009r., sygn. I UK 24/09, LEX nr 518067). O takich pracach odwołującego można mówić jedynie w przypadku doprowadzania zasilania do bloków, czy podłączaniu go do stacji transformatorowych. Z zeznań świadków i samego ubezpieczonego jednoznacznie wynika, że takiego rodzaju praca stanowiła jedynie część wykonywanych zadań. Oprócz tego wykonywano również wiele innych prac nie zaliczanych do pracy w szczególnych warunkach.

Z przywileju przejścia na emeryturę w niższym wieku emerytalnym, przysługującego pracownikom zatrudnionym w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, mogą korzystać wyłącznie pracownicy, którzy byli rzeczywiście zatrudnieni stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w szkodliwych warunkach pracy. Nie jest więc dopuszczalne uwzględnianie do okresów pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, wymaganych do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym, innych równocześnie wykonywanych prac

w ramach dobowej miary czasu pracy, które nie oddziaływały szkodliwie na organizm pracownika (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 lutego 2012r., sygn. I UK 227/11, LEX nr 1157544).

Warunek wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy jest spełniony tylko wówczas, gdy pracownik w ramach obowiązującego go pełnego wymiaru czasu pracy na określonym stanowisku pracy nie wykonuje czynności pracowniczych nie związanych z tym stanowiskiem pracy, ale stale, tj. ciągle wykonuje prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (por. wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 28 marca 2012r., sygn. III AUa 73/12, LEX nr 1171367).

Ubezpieczony sam przyznał, iż u tego pracodawcy nie wykonywał wyłącznie pracy elektromontera linii kablowych. Wyjaśnić również należy, iż praca ubezpieczonego uwzględniona przez ZUS do stażu pracy w warunkach szczególnych, w porównaniu do pracy ocenianej w niniejszym procesie, znacznie się różniła, na co wskazują wyjaśnienia samego ubezpieczonego. W uznanych okresach odwołujący wykonywał pracę przy montażu i remontach instalacji elektrycznych oraz montażu rozdzielni sieci energetycznych na zakładach produkcyjnych, wydziałach na których co do zasady wykonuje się prace w szczególnych warunkach wymienione w załączniku do powołanego rozporządzenia, np. na wydziałach produkcyjnych huty. Tego rodzaju prace niewątpliwie mieściły się w pracach wymienionych w dziale II wykazu A. Nadto ze względu na miejsce wykonywania prac można również mówić o częściowej zbieżności z pracami wymienionymi w dziale XIV, poz. 25 wykazu A. (...) w C. był natomiast przedsiębiorstwem budowlanym i prace elektryczne wykonywane przez ubezpieczonego były związane w znacznej części z budownictwem mieszkaniowym. Jedynie w ograniczonym zakresie miały one związek z przesyłaniem energii elektrycznej.

Reasumując nie kwestionując, iż w okresie zatrudnienia w (...) w C. ubezpieczony częściowo wykonywał pracę w warunkach szczególnych, to wykonywał również pracę która w taki sposób nie może być kwalifikowana. Co istotne praca ta nie miała charakteru incydentalnego, lecz stały. W tych okolicznościach brak jest podstaw do uwzględnienia okresu pracy w tym podmiocie do stażu pracy w warunkach szczególnych.

W konsekwencji uznając zaskarżoną decyzję za prawidłową Sąd, na podstawie wyżej powołanych przepisów oraz art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., oddalił odwołanie ubezpieczonego.